

WŚRÓD ŻMIJ, GNIEWOSZY I ZASKROŃCÓW – WIOSENNE ŻYCIE WĘŻY

Okres od kwietnia do czerwca to najlepszy czas, by spotkać i z bliska przyjrzeć się krajowym gatunkom gadów. Niska, słabo jeszcze rozwinięta roślinność ułatwia wykrycie węży i jaszczurek. Właśnie teraz odbywają one sezon godowy, a jednocześnie bardzo dużo czasu poświęcają na wygrzewanie się na słońcu.

O ile do jaszczurek większości z nas odczuwa sympatie, to spotkanie z węzami budzi zazwyczaj lęk. Warto pamiętać, że gady są zagrożoną grupą kręgowców, cierpiącą głównie za sprawą niszczenia i przekształcania siedlisk, ale także bezmyślnego tępienia, pomimo że wszystkie są gatunkami chronionymi. Obecnie największym zagrożeniem oprócz działalności człowieka, są dla nich zmiany klimatu, anomalie pogodowe, w tym susze, choroby i gatunki inwazyjne. Dlatego, jeśli żyją w Waszym sąsiedztwie, to warto je poznać i docenić ich wyjątkowość.

Obecnie do najczęstszych spotkań dochodzi z **zaskrońcem zwyczajnym**, który jest najpospolitszym wężem żyjącym w naszym kraju. Łatwo go rozpoznać, ponieważ ma charakterystyczne plamy na głowie, od których pochodzi jego nazwa w języku polskim. Ten duży, bo dorastający nawet do ponad metra gatunek, widywany jest zazwyczaj w pobliżu zbiorników wodnych i mokradeł. Przebywa tam, ponieważ jego dieta składa się głównie z płazów, a czasami ryb. Potrafi migrować w poszukiwaniu ofiar i dogodnych siedlisk, dlatego czasami pojawia się w zupełnie przypadkowych miejscach.

W niektórych rejonach nadal dość często można spotkać **żmiję zygzakowatą**, która jako jedyny gatunek gada żyjący w Polsce jest jadowity. Węże te nigdy same nie atakują, chyba że próbujemy je łapać lub nadepnemy na nie. Są bardzo płochliwe, a w trakcie spotkania zazwyczaj zamierają w bezruchu lub bardzo szybko próbują zejść nam z drogi. Przez wieki były bezmyślnie tępione, dlatego teraz w wielu miejscach w

kraju już praktycznie nie występują. Żmije są niewielkimi węzami, bo dorastają średnio do około 60 cm.

Kolejnym bardzo ciekawymi równie niepozornym gatunkiem co poprzedni, bardzo często mylony ze żmiją, jest **gniewosz plamisty**. Ten smukły i ciepłolubny wąż żywi się wyłącznie innymi gadami, w tym głównie jaszczurkami, dlatego spotykamy go praktycznie tylko w dobrze zachowanych i złożonych ekosystemach. Jest gatunkiem rzadkim, chociaż w ostatnich latach dzięki projektom z zakresu nauki obywatelskiej, udało się wykryć wiele jego nowych stanowisk w całym kraju. W Wielkopolsce najliczniej spotkać możemy go w Puszczy Noteckiej i jej okolicach, na pozostałym obszarze naszego województwa stwierdzono, tylko pojedyncze osobniki, żyjące w małych izolowanych populacjach. Każde spotkanie z tym gatunkiem, warto spróbować udokumentować, a fotografie przysłać do herpetologów. Bez wiedzy o jego rozmieszczeniu nie mamy możliwości skutecznie chronić tego gatunku.

Na południu Polski spotkać można jeszcze **węża eskulapa** żyjącego już praktycznie tylko w dolinie Sanu oraz herpetologiczne odkrycie ostatnich lat **zaskrońca rybołowa** na Śląsku Cieszyńskim. Niektórzy błędnie, jako węże oznaczają padalce, czyli beznogie jaszczurki.

Jak należy zachować się, gdy spotkamy podczas spaceru lub w naszym ogródku węża – kluczowe, by dać mu zwyczajnie uciec i by go nie niepokoić. Strach przed węzami ma podłoże ewolucyjne, dlatego ciężko się go wyzbyć. Mimo to, warto nabyć umiejętność rozpoznawania krajowych gatunków węży i mieć wiedzę, które z nich żyją w naszym najbliższym otoczeniu. Jest to szczególnie istotne wobec narastającego problemu porzucania gatunków egzotycznych, czy też zwierząt, które uciekły terrarystom. Zjawisko to obserwujemy szczególnie często w okresie wiosenno-letnim w dużych miastach. W takim przypadku zawsze należy wzywać odpowiednie służby i zachować wszelką ostrożność, ponieważ zdarza się, że odławiane są egzotyczni przedstawiciele gatunków jadowitych i niebezpiecznych.

Jeżeli interesują Państwa te fantastyczne zwierzęta, to zapraszam na wykład otwarty: **Wśród zaskrońców, żmij, pytonów i boa – węże w naszym otoczeniu i dlaczego budzą w nas strach**, który odbędzie się: w czwartek 25.05.2023 r. o godzinie 15:00, w Poznaniu w Collegium Maximum, ul. Wojska Polskiego 28, sala A.

Dr inż. Mikołaj Kaczmarek, Katedra Zoologii UPP, 531 155 860

Czy napotkany wąż jest niebezpieczny?

